

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-ий пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Шестилітє кацапско-народовскої консолідації.

(Дальше.)

Observator оповідає далше про се, як народовство виступило на політичну видівню яко політична партія з кінцем 70-их років, що відтак на початку 80 их років для спільної боротьби з Поляками вступило в політичний союз з не-національною партією, але 1890 р. зриває сей союз, входячи в союз з краєвим правительством (нова ера). Тоді відділили ся від народовців їх радикальні елементи і утворили свою осібну партію (котрої духовим вождом був Драгоманів), а народовска партія 1893 р., розчарувавши ся в союзі з правительством, вернула ся до опозиційної тактики, але не злила ся з радикалами, щоби не втратити підпори духовенства, хоч у своїй діяльності обі сї партії сходили ся в численних точках усе близше. За те ся нова переміна в політиці народовців принесла їм нову сецесію: частина народовців під проводом Барвіньского і Вахнянина зістала ся при союзі з правительством, і в союзі з львівською митрополією пробувала зайняти самостійне становище (т. зв. політика нового курсу). На останку згадує Observator і про руских народовців на Буковині, замічаючи, що они нібито ріжнять ся своєю політичною тактикою; до недавна стояли в тіснім союзі з галицькою правительственною партією і взагалі старають ся стояти в союзі з правительством, хоч і займають супроти него далеко більше незалежне становище, ніж галицькі правительственні.

Так майже дословно характеризує Observator розвиток, угрупованє і становище трех сторонництв, котрі він називає націоналами, а перед тим замічає він, що утворене сих дрібніших партій річ дуже недавна, звязана з двома поворотними моментами в політиці народовців.

Всякий, хоч троха ознакнений з розвитком і ходом політичного життя рускої суспільности австрійської Руси, мусить признати, що сей виклад Observatora, зладжений для інформації Українців, в багатьох невірний і недокладний. Передовсім загально відомо, що народовці яко політичне сторонництво виступили аж з початком 80-их років (а не 70-их, як впевняє Observator) на політичну видівню, бо в 70-их роках був хіба один Качала, що признавав ся до народовців, послом в соймі і радї державній. Всяку акцію політичну вела в тих часах ще «Русская Рада» (н. пр. перші безпосередні вибори до ради державної в 1873 р. в союзі з жидівским товариством Шомер-Ізраель, піддержувані централістами віденьскими), а народовці ввійшли до сойму перший раз 1883 р. іздобули ся на заснованє «Народної Ради» аж 1885 р., пізнавши при переведеню соймових виборів (1883) потребу своєї політичної організації.

Виступленє народовців на політичну видівню при виборах до сойму в 1883 р. яко політичної партії було викликане вельми важною політичною подією, про яку Observator навіть слівцем не натякнув згадавши лише про два поворотні моменти в політиці народовців. Маємо на думці політичний процес проводирів галицького москвофільства, себ-то процес Наумовича, званий процесом Ольги Грабар. Се був іменно вельми важний поворотний момент в політиці, що довів до виразного відокремленя народовців від кацапів, спонукав народовців до окремої політичної організації, а крім того кидає ярке світло і на дальшу ходу політики народовців в 90-их роках. Сеї вельми важної події не повинен був пропустити Observator, наколи брав ся писати інформації для Українців. З сею подією, котра виявила політичне банкрутство кацапів, в-

же ся відтак друга не менше важна подія краху «Рольничо-кредитного Заведенія», заснованого нібито для кредиту а в дійсно-сти для луплення шкіри руских селян і розкрадене мільонової підмоги з Росії, причім знов виявило ся моральне банкрутство кацапів. Обидві сї події вельми важні з того погляду, коли хочемо вірно і предметово оцінити консолідацію опозиційних народовців з кацапами.

Позаяк Observator ані слівцем не натякнув про сї дві многоважні події, мусимо на них задержати ся і нагадати децю важнішого, що вяже ся з тими подіями. Треба іменно мати на тямці, що нездарна політика руских райхратовців (а було їх 16), що вийшли з перших безпосередних виборів [принесли нам маєві закони, ґрунтовий податок (vide подвійна крейдка) і концесію на Заведеніє], спонукала народовців в 1879 році виступити до політичної роботи, а позаяк они тоді ставили перші кроки на політичнім полі і не мали своєї окремої організації, отже ввійшли в союз з т. зв. твердими, що мимо маніфесту з 1866 р. мали ще більше ціху рутенства, як москвофільства (vide Павликов, Шведицкий et cons.). Головну ролю в тій роботі з боку народовців грав пок. Володимир Барвіньский, а головною метою сего союзу було помирненє партій на основі програми Головної Ради Рускої з 1848 р. Подібну акцію розпочато і на провінції, іменно на Поділю, де проф. Ол. Барвіньскому повело ся для тої думки приєднати навіть Наумовича і иньших видатних «твердих» на Поділю. Замітно, що тоді від сеї роботи компромісової у Львові вилучено редакторів (щоби не впускати Площанського et tutti quanti, коли тимчасом консолідація в 1893 р. покликана на «мужа довірія» — Маркова!). Однак інтриги і тероризм москвофільского штабу львівского (на Наумовича et cons.) ударемнили замірене по-

3 життя і гадок.

В сїчни, коли нагло потепліло, ворожив дехто, що сего року зими в нас не буде. Не так склалось, як ждалось. Замість одної маємо аж дві зими, звичайну і спеціальну «зіму». Одна з снігом, друга — з бездонним болотом. Звичайну зиму якось перебудемо, але чи спеціальна «зіма» не виморозить наших калиток? — се Бог вість і високий сойм, що взяв ся підгортати те бездонне болото...

В минулий четвер почалась робота підгортання. Сойм яко санатор рішив ся поручитись за всі «przed-się-biorstwa», а львівський суд — бодай здоров був! — запроторив «зіму» в теплу Іванову хату, щоб там трохи розтаяла. Париж хоронив президента своєї республіки, а Львів директора своєї щадниці, бо за глибоко умачав пальці в gem publicam.

Наочні свідки розказували, що похорони Зіми відбули ся скромненько. О пятій годині сполудня підїхав простий «номерований» під елізейську палату при Ягайлонській, з него вилізло двоє панів, вийшло на другий поверх і в пяти хвилях звелю пана директора попід боки на долину, щоб перевести его на галицьке кладовище. Пан директор — казали — виглядав

мізерно, неначе то не дуже ще наїв ся людского гроша. Комир від нагортки підняв на лице, бо так соромив ся свого діла, як тотя сива, що віз ввернула.

Гай, гай! — подумав я собі — колись сей чоловічок подобав на самого Зевса-громовика! Каменичні шапкували перед ним на десять кроків, львівські промисловці гнулись дугою перед ним, а і більший властелин надягав чорний анґлаїс, коли прийшлось застукати о позичку до каси, де «Nędza Galicyi» Щепановского складала свою кервавицю. В міщаньскім касині розступались гості на два шпаліри на вид директора, патріота і першого фінансиста в краю, спровадженого колись одним галицьким маґнатом аж з самого Лондону, щоб «дурних» Галичан навчити — розуму. На міській радї лунав голос директора мов голос Катона. Урядники щадниці дрожали на сам вид «строного» директора. А на ділі? На ділі п. директор не був ані Катоном, ані жостокосердним. На ділі було в него тепле, навіть на ті літа за горяче серце, що обгортало любовю вправді не цілий світ, але так званий «półświatek».

Ну, нині все минуло ся! Нині п. директор сидить на тапчані неначе Марій на звалищах Картаґени і з старинним Енеєм сьпіває пісню: fuimus Troes!

А щож буде з «przed-się-biorz-oю» Спільною? Пану директорови буде за скучно сидіти самому в Івановій хаті? Слідчий судья додав ему на разі до розривки дістара Савицького, але duo non faciunt collegium. Сего за мало! В п. директора — як москаль каже — була широкая натура, то належало би товариство его в Івановій хаті значно побільшити. Товариство се могло би навіть бути мішане, бо старий директор любував ся в нїм більше, як в чисто мужескім. Ми надїємо ся навіть, що п. директор сам о се уміне ся. На виїзді з щадниці забрав він під паху спорий звиток паперів і сказав до своїх кондукторів: «Teżaj ja nikogo nie oszczędzę!» Логічно. Кого викинено з щадниці, той не має причини щадити других.

Nomen — omen! Вірний своему прозвищу, п. Зіма повинен тепер виморозити всіх, що так довго гріли свої руки при векслевім портфелю. Вже най би хоч трохи прочистилась душна атмосфера в краю. А то, куди не звернеш ся, всюди воняє. Воняло колись в рустикальнім банку, відтак в львівскім міскім, то знов в шматанім, то vis-a-vis «Народного Дому», то в «Фльоріанці», то знов в адміністрації соли, аж завоняло таки на добре в галицькій щадниці. Даруйте! але того поганого чаду трохи

мирне партій, а самотнім конкретним добутом сеї роботи було перше всенародне віче у Львові в 1880 р., для котрого пок. Вол. Барвіньський виготовив всі резолюції і мав на нїм виклад про Йосифа II., за котрий мимо оборони перед державним трибуналом мусів заплатити поліційну кару 50 зр.

Процес Ольги Грабар, як вже в горі згадано, виявив повне політичне банкрутство кацапів і се була дійсно рішуча зворотна хвиля, в котрій годило ся народовцям зірвати всякі звязки з кацапами, а взяти ся до самостійної організації і праці над народом на народних основах. В тім напрямі почав був пок. Володимир Барвіньський (підорваний вже тоді тяжкою недугою) цілу серію огнистих статей в «Дьль» п. з. По процесі, однак, як знаємо се по переказу від Корнила Устияновича, деякі спільники «Дьля» (а перед між ними був Романчук), «схопили пок. В. Барвіньського за руки», як висловив ся Устиянович і не дали докінчити сих статей, що мали бути програмою діяльності і роботи народовців. Подібно стало ся й тоді, коли крах Заведенія і «розхищення ворами и мошенниками» міліонової запомоги з Росії (як висловив ся тоді о матадорах Заведенія «Варшавській Дневникъ») виявили моральне банкрутство кацапів. В «Дьль» почали, хоч навіть троха опізнено, появляти ся статі про всю гниль в Заведенію і тоді знов з того-ж самого боку спинено розкриване морального банкрутства кацапів.

Одно і друге зроблене з тим наміром, щоб за собою не зривати всіх мостів, що ведуть до кацапського табору, не перетинати тих ниток, які вже з часів «Слова» вязали Романчука з Богданом Андрієвичем. І справді небавом по смерті Волод. Барвіньського Романчук стає головним керівником, що надає напрям «Дьлю» і напрям в сій політичній акції народовців. Компромісову політику, яку провадив пок. В. Барвіньський з рутенським відтінком національної партії, поки ще виявило ся її політичне і моральне банкрутство, починає Романчук тепер копіювати, а хоч народовці вже мали «Народну Раду», акцію виборчу до сойму 1889 веде спільний комітет (в котрім кацапи все перехитрували народовців), в соймі засновує ся спільний клуб руских послів, котрий лишає на боці язикові і літературні питання, щоб лише Романчук став головою, а за ту ціну народовці беруть в оборону Книшів, Муринів і т. п. Наумовичівських adeptів. Колиж підготувала ся так зв. нова ера, Романчук без ухвали клубу і его відомости (хоч мав би був більшість за собою) проголошує в соймі 1890 нову еру і тим розбиває своє власне діло — руский клуб і стягає на себе із сторони противників оправданий докор віроломства. А робить се він не із засадничої по-

нуки, що Русини повинні стояти на народних основах і не вязати ся з антинародними елементами, але з надією на «концесії» і з жадами популярности. Мало-що не цілий рік було «Дьло» переповнене адресами признання для Романчука, котрий зрозумів проклямовану «Дьломъ» нову еру яко лаври вигідні для вишочинку і спокійного вижидання «концесій» від правительства. Колиж Романчук занесений на руках з «Народного Дому» до своєї хати спочивав на лаврах, обкурюваний кадилами з цілого краю а навіть з України, не засипляли кацапи справи, а почавши від «всенародного віча в Народнім Домі», розвели агітацію по всім краю, п'януючи Романчука віроломником, зрадником руского народу і т. п. Вижидані «концесії», котрих переведенє вимагало бюджетового трактованя, наспівали помалу, народовці не робили нічого майже, щоб перевести свою організацію, щоб суспільности пояснити причину розриву з не-народними елементами, а тимчасом кацапня збаламутила темні маси. Романчук почав хитати ся, а Богдан Андрієвич явив ся в сій критичній хвилі спасителем упадаючої популярности свого давнього друга і вказав ему дорогу на місток, що провадив в кацапський табір. Романчук вертає яко розкаяний грішник до давньої своєї методи компромісової, зриває звязь з руским клубом послів ради державної, ним самим утвореним, іде против більшости клубової з Телішевским і творить відому консолідацію в марцо 1893 р., з такими «мужами довірія» як Марков і з бувшими матадорами Заведенія, котрих «Варшавській Дневникъ» п'ятував публично «ворами, мошенниками». Народовська опозиція під проводом Романчука прикладає руку до того, щоб тих, котрі всій рускій суспільности були відомі яко «вори, мошенники», яко ноторичні платні агенти благотворительних комітетів et consр., яко денунціанти українських патріотів, яко кати народної ідеї українско-рускої, щоб тих регабілітувати, вивести їх яко «мужів довірія» і поставити знов яко руских — «патріотів!»

(Далі буде.)

Перегляд політичний.

Між Будапештом а Віднем оживлений тепер рух визначних угорських личностей політичних. Новий президент міністрів здавав справу цісареві в суботу з переведеної залагоди парламентарної вражди і предложив кандидатів на міністрів в новім кабінеті. Зараз же потім вернув до Будапешту, щоб з новими членами кабінету вернути в понеділок назад до Відня та зложити присягу в руки монарха. У вівторок або в середу новий кабінет має вже представити ся палаті в угорскім соймі. Як виходить з угорських газет, склад нового кабінету угорского буде слідуєчий: Сель, президент міністрів і міністер для справ внутрішніх; — Люкач, міністер фінансів;

чи не за багато? А за столицями краю іде собі і провінція. Оваж не хоче лишитись позаду асесьвітних струй панамських. Quod licet Jovi, licet bovi. Така тепер льогіка.

А як би се було гарно та здорово, тоби ми так в одній кліточці могли мати всіх сих аташків, що в часі «Зіми» так весело собі співали! Се була би цікава, «красва» менажерія! Розуміє ся, що в тій кліточці переважно засіло би на бантах чорне гайвороне, що то голосно кричє: економічне двигненє краю, краєвий промисл, органічна праця! — а на ділі злітає ся у нас і до нас лише на жир. Але побіч чорного гайвороня найшла ся би там і неодна воркотлива голубочка, що будучи на волі сьміло дзюбала собі в еротичнім портфелю щадниці та — як то кажуть — з руки Іла...

Прокураторя державна не повинна відказати нам сатисфакції, щоб опять в кутку зібрати ту «промислову» кумпанью, що в купці так зручно, скоро і під так високими покликами, як «urgemysłowienie kraju» і т. д. розгарбала людске майно. Відмовить нам п. прокуратор сеї сатисфакції, но — то ми пішлемо на

него нашого спеціального соймового інтерпеланта, або навіть самого Дашиньского. А з рупеш Ігнасум, то не з Грицем справа!

А щож каже до всего того наша misera contribuens plebs? Она товпиться до зєйвіних воріт щадниці ніби то мовчки, але на душі у неї всьляко, так всьляко, що соромно розказати ті улетні слівця, що тут і там падають. Козакевич має свої жнива. Буржоазія — каже — показала ся тепер в «своім» сьвітлі. Одним факетом я лише убавив ся в притворі щадниці. Він видавав ся мені так засумованим та захопотаним, неначе би Зіма проковтнув его заощажджений мілїон. Курив папіроску, підходив до кожного і питав: Пропаде щадниця? Скажіть на Бога, пропаде? Всякий успокоював его, а притім дехто і питав: Богато маєте в щадниці?

— Я? — відповідав факет. — Я не маю там нічого, але я позичив там дві сотки...

— І що з того?

— Та з того, бачите, таке, що може би і мій довжок пропав?

— Феєрварі, міністер гонведів; — Дараній, рільництво; — Власич, просьвіта; — др. Пльос, справедливість; — Геґедиш, торговля; — Сеченій, міністер а latere і Чех міністер для Хорватії. Новий міністер торговлі Олекс. Геґедиш, родив ся 1847 р. в Клявзенбургі і покінчив там школи, а правничі студії в Будапешті. Там посвятивав ся публіцистичній праці при газеті «Гон» а в р. 1875 вибрано его до сойму. В послідних 15 літах він був щорічно референтом бюджету. Новий міністер справедливости Олекс. Пльос уродив ся в Пешті, а студії кінчив у Відні і Пешті. Зразу був адвокатом, відтак вступив до суду. В р. 1872 став звичайним професором при новозаложеним університеті в Клявзенбургі і викладав право векслева. По десяти літах покликано его на катедру в Пешті. Правительство вислало его до Німеччини для студій над устною процедурою цивільною і опісля він випрацював проєкт сеї процедури. В р. 1894 іменовано его секретарем стану при угорскім міністерстві справедливости.

Пакт між новим правительством а опозицією звучить, як слідує: Протокол, списаний дня 23 лютого 1899 р. Присутні: назначений президент міністрів Кольман Сель, гр. Альберт Ауоний, Фердинанд Гораньский, Арпад Сентіванний, Франц Коеут, Кольман Тали, Ал. Гиери, І. Тот, Л. Генталер, М. Барта, І. Мольнар, Ст. Раковский. 1) Опозиційні сторонництва, триваючи в своїх поглядах, не будуть перешкаждали під новим кабінетом: виборви президента, ухваленю бюджету, предложеням в справі бранки рекрута, провізорії угоди з Хорватією. 2) Бюджет належить, о скілько можливо ухвалити в тім часі, на який буде ухвалена бюджетова провізорія. 3) Інстим межі законом о куряльних судах а ревізією соймового регуляміну буде прийняте. 4) Остаточну угоду має ся залагодити в такім тексті що-до митово-торговельної квестії, на якій згодили ся опозиційні сторонництва. 5) В справі локальних залізниць, атрибуцій кандидатури до комітетів і громад, а також в справі пенсійного закона шеф кабінету зложить з палаті успокоюючу заяву. Де его протоколу додано три залучники: 1) проєкт закона о куряльнім судівництві, 2) проєкт ревізії регуляміну палати, 3) текст в справі остаточного залагодження митово-торговельного союзу, уложенний Кольманом Сельом.

Вибір нового президента Франції не обійшов ся без забурень і демонстрацій. Початок до них дав посол Дерулед зараз на похороні б. президента Фора. Коли войско вертало з похорону Фора, підійшов Дерулед а з ним 150 его прихильників до ген. Рожета (Roget), що командував войском, котре брало участь в похороні, і вхопив коня за поводі та крикнув до него: «Генерал, не туди! Веди нас до елїсейської палати!» Ген. Роже вихопив Деруледови поводі з рук, скочив конем на бік і крикнув: «На бік! Зробити місце!» а відтак закомандував і казав войску іти до касарні. Мимотого Дерулед удержав ся близько генерала і так дістав ся з войском до касарні. Там на приказ ген. Рожета арештовано его яко бунтівника намавляючого до бунту. Справа ся стала ся предметом наради парламенту. Президент палати послів подав до відомости палати, що одержав від генерального прокуратора писмо з просьбою о Габерта перед суд. Дешанель відчитав відтак то писмо, шеля котрого ген. Роже доносить, що гурма людей, на чолі котрої стояли Дерулед і Габерт, прилучила ся до его бригади, а часть єї навіть дістала ся на подвірє до касарні. Дерулед і Габерт промавляли до офіцирів і мимо кількарязового завзвання не хотіли вийти з касарні. Коли їх арештовано, заявили они, що хотіли намовити войско до бунту в тій цілі, щоб з парламентарної республіки зробити республіку плебісцитову. Генеральний прокуратор жадав призволеня ставити перед суд обох тих послів, котрі хотіли відвести войків від їх обовязку.

На улицях Парижа відбувають ся демонстрації, котрі однак до тепер не прибрали грізного характеру. Арештовано вонд 200 осіб, та більшу часть з них випущено зараз на волю по списаню протоколу. В бійках уличних було кільканайцять випадків легкого скалчєня. Важнішим фактом є ревізія, яку перепроваджено в локалі патріотичної ліги. Найдено там багато

компромітуючих паперів. Сімнайцять поліцейних комісарів одержало наказ перевести домашні ревізії в мешканнях різних осіб, належачих до сторонництва Деруледа і антисемітів. Ревізії ті вже по часті відбули ся, по часті ведуть ся даліше, а їх цілю є ствердити, чи фактично існує заговор на викликане замаху стану за помічю роялістів і бонапартистів.

Про відносини на царськім дворі подає копенгагська Politiken сензаційну вість, що має походити з високих російських кругів, мов-то вже від кількох місяців цар російський не виконує правління державою. Начальну власть в державі мав переняти великий князь Михайло. Так було вже в часі, коли видано першу ноту в справі миротворної конференції. Причиною усунення ся царя мав бути лихий стан его здоровля і інтриги у найближшій его окруженю.

Пос. Кастрен зажадав тоді, щоби Габерта і Деруледа випущено на волю, та доказував, що не вірить тому, щоби они дійсно хотіли допустити ся такого злочину, який їм закидують. Президент міністрів Дюпо заявив, що справа ся має бути як найскорше залагоджена і домагав ся, щоби палата зараз вибрала комісію, котра би безпосередньо предложила палаті своє сировоздане. По сім перервано засіданє. Вечером о 6 год. зібрана ся палата послів знову, а на засіданє прибув також випущений з арешту пос. Мільвоас, котрого арештовано за демонстрацію. Пос. Сузе відчитав сировозданє, в котрім сказано, що комісія годить ся одностайно на то, щоби Деруледа і Габерта віддати судови, та щоби їх задержати в арешті. В сировозданю сказано, що коли би наведені факти показали ся правдивими, то поступованє тих послів показало би ся яко замах на республіку і оскорба армії, против чого треба би ужити як найострійших заряджень. Мільвоас жадав, щоби Деруледа і Габерта випущено провізорично на волю, але палата послів тому спротивила ся і остаточно призвонила ставити тих послів перед суд. Вчора о 6 год. вечером привезено Деруледа і Габерта до в'язниці і віддано судиї слідчому. Після арт. 25 французького зкона з грудня 1893 р. же їх кара в'язниці від 1 до 5 літ і грошева кара від 100 до 3000 франків, а після закона карного арт. 87 депортація

Галицький сойм.

Шесте засіданє з 27. лютого відкрив маршалок о 11½ годині. Посли численно зібрані. Бесіда в кульорах іде понайбільше про львівську щадницю, котрої санацією поставлено на дневнім порядку засіданя. Галерій битком набиті. Пос. Вуйцік мотивує своє внесенє на заснованє садівничого закладу для західної часті краю під Краковом (хоч в Тарнові від літ існує школа садівничо-огородничча). Внесенє его відосланє до комісії господарства краю. Член виділу Вайгінгер здає справу з доповнючого вибору посла з куриї більшої посілости округи рясівського. Пос. Хамец реферує сировозданє виділу о уділеню пов. виділови в Снятині концесії до побору мита на громадській дорозі І. класи Залуче-Ілинці. На внесенє санітарної комісії признано секундареві заг. шпиталю в Яслі, д-рови Йос. Кадіому, літа служби з перед 1. січня 1898 до емеритури. Потім наступило сировозданє бюджетової комісії о пропозицію кр. виділу в справі уділення поруки за вкладки в гал. щадницю у Львові (сировоздавець пос. Білинський). Дискусію почав речник против внесеня пос. Окуневський. Бесідник згадав, що внесенє пос. Малаховського о підвищенню плати учителів наробило великого шуму в соймі, хоч там розходило ся о підвищенню додатку краю лише о 5 кр. Нині радо приступає сойм до санації щадниці, хоч тут розходить ся о запоруку 35-мільонову. Щож стало ся? Щадницю окрадено. Винovníки увязнені, але чи всі? Таж після регуляміну і статута щадниці мав хтось більше надзир над щадницею, мало правительство і мав кр. виділ. А чи сповнили они свій обовязок? А тепер апелюєте до калитки селян. Таж о мальверзаціях в щадниці знав один з попередних намістників. А що зробив? Він усунув комісаря, що викрив ті мальверзації. А теперішній комісар має мабуть сам якийсь довжок в щадниці. Позаяк правительство завинило, то оно в першій лінії обо-

в'язанє було покрити недобори. Ми, сойм, не обовязаний дати ніякої гваранції. А щож би було стало ся, як би тепер сойм не засідав? По мой гадці побіч правительства обовязаний дати поміч щадниці Львів сам, для котрого щадниця найбільше добра робила. Але Львів відтягнув ся зручно від сеї акції, а цілий тягар звалено на край. Чи можемо ми тепер ручитись за щадницю 35 мільонами? Чи се економічно? Длячого покриваємо більше, як треба? Ми просто навчимо всіх розкидати гроші. Ми робимо без рахунку на будуче. Чому ми в своїм часі не ратували банку рустикального (бо там дерто шкуру з хлопа. Прим. Ред.)? Ми оправдуємо сей крок тим, що піддержуємо сим способом нафтовий промисл. А притім вивлащуємо хлопа. З тих причин я не єсьм за санацією щадниці тим менше, що ви до будучого виділу щадниці не хочете припустити Русинів. — Річ пос. Окуневського не зробила вражіня, позаяк предмет, про котрий говорив помішав ся ему дуже. Пос. Влад. Чайківський заявив ся за санацією щадниці, надіючись, що добра управа єї не наразить краю на ніяку втрату. Пос. Новаковський (проти) каже, що щадницю повинно би ратувати правительство, бо оно саме завинило. Посол чує ся, для чого потрібно аж 35 мільонів гваранції? Які-ж люди будуть на будуче щадницею орудувати? Чи они будуть совістно вести діла? Може за дуже будуть полагати на краєву поруку? Для селян та каса мало подавала користий, а тепер селяни мають єї ратувати? Ми протестуємо проти санації львівської щадниці. — Пос. Андрій Потоцький (за) рад би почати санаційну акцію, але він тяжко рішає ся на неї. Нема певности, чи акція ся удасть ся? Предприємства нафтові суть дуже непевні. А що буде, як прийде ся нам платити деякі недобори? Чи не нарушило сим рівноваги нашого бюджету? Предложені кр. виділом числа що-до вартости законів нафтових не суть конче певні. Мимо сего бесідник промовляє за ратованєм щадниці. В комісії був він — каже — за повним укравленєм каси. Коли край бере все лихо на себе, то найже бере в свої руки цілу адміністрацію каси. Нині він відступив від сеї думки, бо час наглиць. Але за те треба мати повну поруку, що інституція нова буде ведена взірцево. Він домагає ся притім строгого покараня виноватих. Ми хочемо докладно знати, чи надужитя, чи зла воля, чи легкомисність були причиною падєня щадниці? Тут годі щадити кого-небудь. Нічого не можна закривати. Бесідник і его сторонництво (правиця) будуть голосувати за предложенєм бюджетової комісії, але і за резолюцією, щоби виділ краєвий підприємств потрібні підготовленя, щоби щадницю укравити. — Член виділу краю, посол Вайгінгер, промовляв за тим, щоби сойм не нарушав в нічім наміреної організації щадниці і вибір будучої управи як і дирекції полюбив виділови краю, зглядно маршалкови, як се ухвалила бюджетова комісія. — Пос. Бернадзиковський приписує виню падєня щадниці дирекції, котра уважала себе властителькою гроша і диспонувала ним по своїй волі легкодушно. Відтак вина спочиває на недостатку контролі зі сторони правительства. Правительство занедбало тут свій обовязок. А шкода за все «скрутить ся» на краю. Щож робити в тій хвили? Вкладчиків треба на кождий случай ратувати. Се найбідніші верстви. Їх є 75.000. Треба подбати даліше і о то, щоби промисловці, котрі доси опирали ся о щадницю, мали і на будуче о що оперти ся. Щадниця давала притім позички задатковим касам провінціоальним. Сю поміч провінціоальним інституціям треба удержати. Ми (людовці) будемо за санацією щадниці, але під условєм, що сойм прийме поправки, подані нами що-до будучої організації щадниці. — Ексц. намістник вважає, що даючи поміч щадниці в тій хвили, забезпечує тим самим край перед чимсь гіршим, бо загальною економічною руїною краю. Край ангажує ся дуже. Але є надія, що при добрім веденю інституції лихо направить ся. Гваранція краю успокоїть жителів. Вкладки наберуть повної певности. Рух мусить устати. Справа надужить в щадниці віддана судови. Надужитя єї були великі. Они переходили легкомисність. Там уділяно кредит людям, що не заслужували на кредит. Там були і прості мальверзації і крадежи. Щадниця не сміла була давати гроші

на ризикові підприємства. Се просте роздаровуванє публичного гроша. Толкувати сих поступків дирекції не можна в ніякий спосіб. Они не дадуть ся оправдати. Щадницю треба ратувати, але правди не можна закривати. Винovníків треба потягнути до як найострійшої відвічальности. Правительство не могло всего припинувати. Оно робило, що могло.

(Засіданє триває даліше).

Новинки.

— **Против віспи.** Гр. Тун, яко міністер справ внутрішніх, поручив всім кривим властям, щоби зі згяду на численні случаи занедужань на сю слабість в Галичині, Буковині, Моравії і Шлеску, пильнували строго, аби населенє держалось санітарно-поліцейних приписів.

— **3 Перемишля.** Вечером з танцями устроений рускою молодежю академічною дня 2-го марца с. р. в великій сали магістрату заповідає ся надсподівано гарно, до чого не мало причиннаєсь вельми рухливий комітет балевий. Карнетти випали на пречуд гарні, а до котиліону чинить комітет всякі можливі приготовленя і несподіванки. Ордері котиліонові вже надійшли з Відня, а букети з живих цвітів для наших красавиць ривалізувати будуть своєю свіжістю з красою їх властительок. Коли додамо до того війскову музику, найліпшу в Перемишлі, знамените аранжерство, спочиваюче в досвідчених руках, а передовсім благородну цілю, на котру призначений весь дохід з вечерка, т. є. для бідної шкільної молодіжи, то комітет балевий має тверде переконанє, що сая перемиского магістрату заповнить ся 2. марца по береги патріотичними родимцями і що немалий дохід з сего вечерка академічного, першого сего рода в Перемишлі, принесе полекну неодному бідному Русинови-школяреви. Томуж до побачєня, родимці, 2. марца на нашім вечерку і не забувайте, що молодіж шкільна, то ціла будучність наша! За комітет балевий: *Л. Шеховиц, В. Куріль.*

— **Дрібниця!** Slowo polskie пише, що обчислити, кілько властиво виносить довг панів Щешановського, Вольського і Одживольського в касі ошадности, не можна, бо та сума що дня змінє ся. Довжний капітал в сумі менше-більше 7 мільонів зростає о 1.161 зр. денно через процент.

— **За хлібом.** Минулої пятниці переїхало зеліницею через Краків 480 рілних робітників з повіта чешанівського. Вислало їх бюро вивідне з Ярослава до княжества познанського і під Варшаву на роботу.

— **Зеліниця до Винник.** Вістник розпоряджень зеліничого міністерства доносить, що концесію на вступні технічні роботи около будови локальної зеліниці зі Львова до Винник дістали цивільний інжинер гр. Лубеньський і будівляний предпріємець Берггрін. Зеліничий шлях буде поведений з двірця на Підзамчу через Знесінє, Кривчиці і Лисеничі до Винник. З Лисенич піде віднога до Личакова, а звідтам до 9-го кілометра зеліниці львівско-черновецької.

— **По арештованю в справі львівської щадниці.** В помешканях п. п. Зіми і Вендриховського зарядила прокуратория домові ревізії. Утвердила ся іменно гадка, що з вибраних в касі щадничій мільонів значні квоти мусять бути десь переховані. Був би се зеліничий фонд, що давав би своїм властителям змогу, обходити ся в будучині без кредиту щадничої каси. — Увязненого Зіму перенесено до иншої келії, де знаходиться також писар з намістництва Савчинський обжалований о обманство. Родина доставила б. директорови щадниці власну постіль, біле і книжки. П. Зіма заховує душевний спокій і читає книжки. На жаданє звелено его келію більше опалювати. Такі самі полекші уділено Вендриховському, котрого рівнож переміщено до келії в товариство двох жидів, що сидять в слідстві під замітом обманства. — Оборони карної п. Зіми підняв ся адвокат др. Грек, а Вендриховського буде боронити адвокат др. Горєцький. — В неділю розійшла ся була вість, що Зіма занедужав у в'язниці, але другого дня єї запєчено.

Телеграми.

Відень, 27. лютого. Нині відбув ся тут в приватній каплиці папської нунціятури інформаційний процес ново іменованого станиславівського єпископа о. Андрея Александра гр. Шептицького. При торжестві був присутний нунцій Таліяні, а яко свідки о. митрат Андрей Біледський зі Львова і парох церкви св. Варвари у Відні, о. Теофиль Сембратович. По торжестві відбув ся у апостольського нунція банкет.

Відень, 27. лютого. Після Sonn- u. Montagsztg. мають небагом відбутися переговори межі австрійским а угорским міністерством в справі угоди, іменно в справі квоти. Сель мав запоручити (?), що від 1900 р. квота угорска буде підвищена о 35%.

Пешт, 27. лютого. Цісар виявив Банфіому своє найвище вдоводеніє і наділив його стяжкою ордеру св. Стефана. Угорський сойм збереся в середу, на котрім прийде до вибору нової резидії. Сель, представивши кабінет, виявить і своє ставовище. Надіють ся, що диссиденти вернуть назад на відро ліберального стороництва. Нові міністри Гегедіс і Пльос зложили нині присягу в руки цісаря.

Прага, 27. лютого. Пергелт, Праде, Бернрайтер, Функе і Шікер зібрались тут оводі, щоб улжити постулати чеських Німців. Зібрані застерегли ся проти всяких переговорів з правительством. Дехто привіс вже готові постулати. Розуміє ся, жадують зібрані провідники передовсім внесєня язикових розпоряджень, розграниченя округів судових і національного поділу

всіх найвищих властей краєвих. Правительство видало тимчасом доповняючі норми до язикових розпоряджень бар. Гавча. Всі власти в Чехії будуть в округах чеських уживати урядової мови чеської, в німецьких — німецької, в мішаних оба язика, зглядно язик більшости. Прага зачислена до мішаних округів.

Прага, 27. лютого. Позаяк нема надії на те, щоб німецькі послы залишили абетивенцію, то чеський сойм буде небавом счликаний. Так постановлено на радї міністрів, що відбула ся в суботу по ардїєнцій гр. Туна у цісаря.

Опава, 27. лютого. На вічі німецькім, що відбуло ся тут вчера і на котрім промовляли Демель, Кайзер, Менгер і Лехер, ухвалено резолюцію проти язикових розпоряджень, §. 14-го і

видачі Шлеска на поталу Поляків і Чехів. Віче закінчено пісню Wacht am Rhein (замість Оппи).

Париж, 27. лютого. Слідство проти Деруледа потриває кілька днів. Предпринято численні ревізії в домах антисемітів. Розходить ся о провірене, чи був який заговор, чи Дерулед і Габер ділали лише хвилево на власну руку. — Війсковий губернатор Парижа Цурліден має уступити з свого ставовища. Кн. Радивил (адютант ціс. Вільгельма) запевнив в часі свого побуту на похоронах Фора, що Німеччина бажає з Францією удержати приязні відносини.

Софія, 27. лютого. Кн. Фердинанд вислав до Петербурга і Парижа письма, в котрих запоручає, що Болгарія не стерпить ніяких заворушень в Македонії і уособлена мирно.

Розклад їзди поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1898.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова
посп.	особ.	
	приходить о годині	
6-45		з Іцкан (Галацу, Ясс), Сучави
7-40		Янова
7-50		Тернополь і Бродів на дворець Підзамче,
7-55		Сокала і Рави рускої
8-05		Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия
8-15		Тернополь і Бродів на дворець головний,
9-05		Кракова (Відня, Варшави, Пешту)
10-35		Іцкан, Сучави
10-45		Ярослава, Любачева
1-01		Янова
1-30	—	Кракова (Відня, Берліна, Вороцлава)
	1-40	Скольного, Стрия, Калуша, Хирова
1-50		Іцкан (Букарешту, Галацу, Ясс) Сучави
2-15		Підволочиск (Кієва, Одесси) на дв. Підз.
2-30		на дв. гол.
	5-00	Козови, Бродів на дв. Підз.
	5-25	на дв. гол.
	5-40	Іцкан, Сучави
	5-55	Сокала, Белзця і Любачева
Ніч		
	3-04	з Підволочиск, Козови, Грималова на Підз.
	3-20	на дв. головний
5-10	—	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
	6-10	Кракова (Відня) Самбора на Перемишль
8-45	—	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
	9-10	Кракова, Ясла, (Пешту) на Перемишль
9-39		Підволочиск, Бродів на двор. Підзамче
9-45		Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу, Сучави)
9-55		Підволочиск, Бродів на дв. головний
	10-30	Лавочного (Пешту) Хирова, Борислава
	12-15	Стрия, Калуша, Борислава.

Поїзд		зі Львова
посп.	особ.	
	відходить о годині	
6-00		до Підволочиск, Бродів з голови двірця
6-05		Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу)
6-15		Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча
8-35		Кракова (Відня, Берліна)
	8-45	Янова
	8-50	Кракова (Відня, Варшави)
	9-15	Скольного, Калуша, Борислава, Хирова
	9-35	Підволочиск, Бродів з дв. головного
	9-53	з дв. Підзамче
	9-55	Белзця, Рави рускої, Сокала
	10-55	Іцкан, Сопова, Бергомету, Сучави
1-55		Підволочиск, Кієва з дв. головного
2-08		з дв. Підзамче
2-40		Іцкан (Ясс, Букарешту)
2-50		Кракова (Відня, Вороцлава, Берліна), Любачова чер. Ярослав, Ясла чер. Ряшів, Хабівки чер. Ряшів або Тарнів.
	3-00	Стрия, Скольного тільки від 1/2 до 3/4
	4-55	Ярослава, Самбора через Перемишль
Ніч		
	4-10	до Кракова (Відня, Берліна, М. Ляборч)
	5-20	Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	6-30	Іцкан, Радивів, Кімполонга Сучави
	6-40	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)
	6-55	Тернополь з двірця головного
	7-00	Лавочного (Мункача, Пешту)
	7-10	Сокала, Рави рускої
	7-15	Тернополь з двірця Підзамче
	7-44	Янова
	10-05	Іцкан (Ясс, Галацу) Сучави
10-40		Кракова (Відня, Варшави, Берліна)
	11-00	Підволочиск, Бродів з дв. головного
	11-27	з дв. Підзамче

ЗАМІТКА: Пора нічка числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейский рїзнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно: 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне п. к. вел. держ. (Львів, ул. Третього мая, готель Імперяль) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого роду і розклади їзди.

РОБІТНЯ СУКОНЬ ДАМСКИХ Емілії Соколовскої

у Львові, Ринок ч. 29., І. п. приймає ласкаві замовленя і виконує їх густовно і по приступних цінах. НАУКУ КРОЮ уділяє в осібних годинах. Замісцеві паночки приймає на помешканє

ЛЕВ НОВОСАД

(практикант віденьський)
у Львові, ул. Крута ч. 7,

виконує мужеску, дамску і діточу обув, також чоботи з хольявами для духовенства по як найприступнійших цінах.

Рівнож приймає репарації кальшів. — З провінції вистанє старий оказ на міру. 136 88—140

Учитель

орган руского Тов. педагогічного двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ!

Драма з галицького еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої в картоні 35 кр., оправленої в полотно з хоршими витисками 50 кр. — На поштову оплату 5 кр.

„СВЕКРУХА“

комедия в 3 актах з сільского жита.

Ціна книжки бршурованої 30 кр., оправленої в полотно з хоршими витисками 45 кр. — На поштову оплату 5 кр.

Замовленя з провінції у автора ул. Санґаменток ч. 10, Львів. У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничать в закупні:

Світло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: **КАВУ** по 5 кіл. посылках почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко **ВИНО** в 5 кіл. барилках по зр. 3-—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Ціны товари по умірених цінах. 78—?

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНѢСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним Впресов. Митроп. і Пресов. Еп. Ординариям всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 вносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи „Днѣстра“ дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоди аквїдують ся безпроволочно. До кінця 1898 року вносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Полїс „Днѣстра“ приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через „Днѣстеръ“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квїти в рускім язїці.

Товариство взаїмного кредиту „Днѣстеръ“, стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє позички за оплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адмістраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4 1/2%. Удїл членський вносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в „Днѣстрѣ“. Інформації уділяє Дирекція листовно.

Зголошеня о удїленє агенцій в окрестностях де нема близько агентів „Днѣстра“, приймає ся

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“).

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильнїше уваглядиюване артистичного викінченя навіть найбільш тенденційних творів, — артязм у змісті і формі.

Ціна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор. Видаєць: М. Заячківський, Львів, улица Зибликевича, число 34.